

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 423/2024
07.11.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Татјане Ђурица и Јасминке Обућина, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Медиоланум ДОО Београд, МБ ..., чији је пуномоћник Срђан Илинчић, адвокат у ..., против туженог Грађевинска дирекција Србије ДОО Београд, МБ ..., чији је пуномоћник Владимир Вигњевећ, адвокат у ..., ради дуга, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 9Пж 175/23 од 30.11.2023. године, у седници већа одржаној 07.11.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 9Пж 175/23 од 30.11.2023. године и пресуда Привредног суда у Београду П 2358/22 од 13.10.2022. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду П 2358/22 дана 13.10.2022. године, којом је у I ставу изреке констатовао да се усваја тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу плати на име главног дуга износ од 33.042.726,10 динара, са законском затезном каматом од 14.08.2018. године до исплате, износ од 26.935.749,90 динара, износ од 1.082.278,43 динара са законском затезном каматом од 02.02.2015. године до исплате, износ од 1.298.954,17 динара, са законском затезном каматом од 02.02.2015. године до исплате и износ од 239.641,42 динара са законском затезном каматом од 02.02.2015. године до исплате; у II ставу изреке одбио приговор компензације у износу од 33.042,726,10 динара са законском затезном каматом од 26.10.2012. године до вршења пребијања и у III ставу изреке обавезао туженог да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 2.442.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Привредни апелациони суд је донео пресуду 9Пж 175/23 дана 30.11.2023. године којом је одбио као неосновану жалбу туженог и потврдио пресуду Привредног суда у Београду П 2358/22 од 13.10.2022. године.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену благовремену и дозвољену ревизију изјавио је тужени, којом побија пресуду због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију туженог.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о панричном осутпку („Сл. гласник РС“ бр 72/2011...10/23 – др. закон) и закључио да је ревизија основана.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда на основу кога је донета побијана пресуда, тужени је као наручилац са конзорцијумом правних лица, који конзорцијум је представљао Интер-коп ДОО Шабац, као извођачем радова, закључио Уговор о изградњи број ... дана 13.12.2010. године и припадајуће анексе, у поступку јавне набавке, ради изградње објекта 4Ж са припадајућом опремом и унутрашњим инсталацијама, у Београду, у насељу Степа Степановић. Цена радова по том уговору износила је 886.897.440,00 динара, са ПДВ-ом. Уговорено је да привремене ситуације извођач доставља надзорном органу на преглед и оверу. Плаћање по овереним привременим месечним ситуацијама наручилац ће извршити у року од 30 дана од дана овере истих од стране надзорног органа. По окончаној ситуацији плаћање ће извршити у року од 30 дана од дана када је надзорни орган оверио исту. Уговорено је да извођач достави наручиоцу банкарске гаранције: за повраћај примљеног аванса, за добро и квалитетно извођење радова, и за гарантни период која ће важити до истека гарантног периода за радове и опрему, коју ће издати у року од 5 дана од дана издавања потврде наручиоца о завршетку уговореног посла. Наручилац плаћа на рачун водећег партнера – Интер-коп ДОО. Анексом број 1. од 13.12.2010. године је умањена цена радова и материјала на износ од 882.146.246,26 динара, а Анексом 2. одређен је рок за извођење радова до 14.06.2012. године. Из конкурсне документације која чини саставни део уговора, произилази да је у тачки 40. тачка 3. предвиђено да ће вредност за изведене и/или лоше изведене радове чије недостатке извођач није отклонио у складу са уговорном документацијом, наручилац отклонити ангажовањем другог извођача и наплатити из банкарске гаранције, чија предаја је услов за оверу и измирење обавеза по окончаној ситуацији.

Даље је утврђено да је Медиоланум инвест АД Београд позајмио Интер-копу ДОО Шабац укупно 148.387.640,99 динара, уговором о зајму од 21.06.2012. године, са обавезом враћања до 01.11.2012. године, са уговореном каматом од 3,6% на месечном нивоу. Интер-коп ДОО је дао сагласност Медиоланум инвест АД Београд као заложном повериоцу да може засновати заложно право и уписати залог на потраживањима која залогодавац има према овде туженом по основу Уговора о извођењу радова број ... од 13.12.2010. године, са припадајућим анексима, ради обезбеђења измирења новчаног потраживања заложног повериоца из поменутог уговора о позајмици од 21.06.2012. године, на износ од 148.387.340,99 динара са обавезом враћања до 01.11.2012. године и каматом од 3,60% месечно. Максимални износ обезбеђења потраживања је 178.854.264,80 динара. Залогодавац је заложно 86,08% свих прилива по Уговору о

извођењу радова број ... од 13.12.2010. године. Дао је сагласност да заложни поверилац може наплатити сва потраживања из основног уговора из износа који ће дужник уплаћивати на рачун залогодавца, а након писменог обавештења залогодавца и заложног повериоца упућеног дужнику. На основу уговора о залози потраживања од 21.06.2012. године је уписано заложно право Интер-ком ДОО Шабац као залогодавца у корист заложног повериоца Медиоланум инвест АД Београд, који је обавестио туженог о закљученом уговору о залози и да је тужени у обавези да 86,08% сваког износа за плаћање према заложном дужнику Интер-коп ДОО уплаћује искључиво на рачун заложног повериоца. То обавештење је тужени примио 30.07.2012. године. Надаље, Медиоланум инвест АД је пренео на стицаоца, овде тужиоца доспела потраживања по основу уговора о зајму број .../.. од 21.06.2012. године, која је имао према Интер-коп ДОО, дана 21.11.2014. године. Тужени је о томе обавештен 29.12.2014. године. Код АПР је уписана промена заложног повериоца тако што је уписан као нови заложни поверилац овде тужилац. По основу уговора о изградњи од 13.12.2010. године, Интеркоп ДОО је туженом испоставио укупно 19 привремених ситуација и једну окончану ситуацију. Након пријема обавештења о залози потраживања од 26.07.2012. године, је доспела на наплату 17. привремена ситуација. Та привремена ситуација, од 04.07.2012. године, испостављена је за радове изведене у јуну 2012. године на износ за плаћање од 62.925.532,54 динара, у року од 30 дана од дана издавања, потписана и оверена 09.07.2012. године од стране извођача радова, наручиоца овде туженог, одговорног извођача и надзорног органа. Привремена ситуација бр. 18. од 07.08.2012. године испостављена је за радове изведене у јулу 2012. године, у вредности за плаћање 31.454.682,03 динара, доспева на наплату у року од 30 дана од издавања, оверена је од 18.08.2012. године, од стране извођача, наручиоца, одговорног извођача и надзорног органа. Привремена ситуација бр. 19. од 05.09.2012. године испостављена је за радове изведене у августу 2012. године, на износ за плаћање од 16.463.543,35 динара, доспева за наплату у року од 30 дана од дана издавања, потписана је и оверена дана 16.09.2012. године, од стране извођача радова, наручиоца, одговорног извођача и надзорног органа. Записником о примопредаји радова од 17.10.2012. године, констатовани су недостаци у квалитету радова и извођач се обавезао да ће их отклонити по примедбама купаца станова, по пријему обавештења наручиоца у примереном року од 15 дана, о чему ће сачинити записник са купцима и исти доставити наручиоцу, а уколико не отпочне радове на отклањању примедби у задатом року, односно поднесе писмену изјаву да није у стању да отклони примедбе, наручилац ће ангажовати другу фирму за ове послове, а процењени износ потребан за извођење поправке ће одбити извођачу коначним обрачуном. Записник је потписан уз примедбу да извођач није сагласан са примедбама које се односе на грубе грађевинске радове. Према записнику о коначном обрачуна радова заведеном код туженог 26.10.2012. године, чланови комисије састављени од представника туженог и представника конзорцијума – Интер-коп ДОО су констатовали да је укупна вредност изведених радова по основном уговору и анексима износи 882.146.264,26 динара, да треба исплатити по окончаној ситуацији 33.403.973,44 динара, да је задржан депозит за отклањање примедби у износу од 15.356.166,47 динара, те је укупно за исплату 43.359.825,74 динара. Констатована је доцња у извођењу радова који су уместо 14.06.2012. године завршени 28.08.2012. године, да је примопредаја извршена записником од 17.10.2012. године, да ће извођач предати банкарску гаранцију за гарантни рок на износ од 37.442.262,28 динара у року од 5 дана и да плаћању окончане ситуације претходи достављање те гаранције, а да исплатом 33.403.973,44 динара, и потписивањем записника ниједна страна нема потраживања према другој страни и да се прихватањем коначног обрачуна одустаје од свих захтева који су поднети у току грађења, а остали

нерегулисани. Интер-коп ДОО туженом није доставио банкарску гаранцију по наведеном записнику. Из окончане ситуације од 31.10.2012. године за радове по коначном обрачуна од 26.10.2012. године, произилази да укупно изведени радови по окончаној ситуацији уз умањење на име правдања аванса и увећање по основу разлике у цени износе 33.481.269,57 динара, пенали 5.849.763,84 динара, депозит задржан по привременим ситуацијама износи 25.312.018,77 динара и по тој ситуацији треба уплатити укупан износ од 58.715.992,22 динара, иста доспева у року од 30 дана од дана издавања, потписана је и оверена од стране извођача радова, наручиоца, одговорног извођача и надзорног органа 27.11.2012. године. Утврђено је колико и када је тужени уплатио тужиоцу. Тужени је 19.10.2012. године позвао Интер-коп ДОО да одмах отклони недостатке на одређеним становима, а затим и 23.10.2012. године, 24.10.2012. године, 25.10. и 29.11.2012. године, Интер-коп није отклонио недостатке констатоване у записнику о примопредаји од 17.10.2012. године. Тужени је спровео поступак јавне набавке и отклањање недостатака је поверио трећем лицу, које је извело радове у вредности од 28.054.586,83 динара. Тужени је платио за услугу чишћења станова 294.000,84 динара са ПДВ-ом, трећем лицу, али се не може утврдити да ли је чишћење станова била обавеза Интер-коп ДОО. Вредност радова које је извео Интер-коп након умањења по основу квалитета је 719.526.993,05 динара без ПДВ-а, односно 863.432.391,66 динара са ПДВ-ом. Надаље, утврђено је потраживање тужиоца према Интер-коп ДОО по уговору о зајму од 21.06.2012. године, у износу од 148.387.340,99 динара, од чега је главница 140.000.000,00 динара, уговорена камата је 3.582.524,56 динара, а курсне разлике 1.804.816,43 динара. Обавезе туженог према тужиоцу после 30.07.2012. године износе 33.042.726,10 динара, према окончаној ситуацији која је доспела 27.12.2012. године. Вредност укупно заложеног потраживања, у проценту од 86,08%, у односу на вредност укупно изведених радова након 17 привремене ситуације од 173.769.474,86 динара, износи 149.580.763,98 динара. Од тога је тужени платио тужиоцу 116.538.037,88 динара, тако да потраживање тужиоца по основу доспелог заложеног потраживања износи 33.042.726,10 динара. Обрачуната затезна камата од доспелости до плаћања по 17, 18 и 19 ситуацији и од доспећа окончане ситуације до подношења тужбе је 18.006.264,35 динара. Даље је утврђено да затезна камата на износ главног дуга по окончаној ситуацији од 33.042.726,10 динара износи 26.935.749,90 динара за период од 25.12.2012. до 13.08.2018. године. За сада произилази да је досуђена затезна камата од 26.935.749,90 динара, да је поред тога досуђена и камата од 1.082.278,43 динара, на име обрачунате законске затезне камате до дана плаћања због кашњења у исплати 17. привремене ситуације, износ од 1.298.954,17 динара на име обрачунате законске затезне камате за доцњу у плаћању по 18. привременој ситуацији до подношења тужбе и 239.641,42 динара за кашњење у исплати по 18. привременој ситуацији од подношења тужбе до исплате. Са друге стране утврђено је да је тужени платио 31.513.158,22 динара другим извођачима због некавалитетног извршења уговорне обавезе од стране Интер-коп ДОО и да је платио 294.000,00 динара за хигијенско уређење – чишћење објекта. Над Интер-коп ДОО Шабац је отворен стечајни поступак 10.12.2019. године. Тужилац је пријавио потраживања у стечајном поступку по основу и у износима који су му признати УППР-ом усвојеним решењем Привредног суда у Ваљеву Ст 32/15 од 19.10.2015. године.

За правилну одлуку о тужбеном захтеву битно је следеће.

У разлозима другостепене пресуде, одговарајући на наводе жалбе туженог, другостепени суд је навео да је износ главног дуга по уговору о зајму 148.387.340,99

динара, док је укупно потраживање залогодавца према овде туженом 149.580.763,98 динара, па умераване уговорене камате на законом дозвољену по приговору туженог, не може бити од утицаја на делимичну ништавост уговора, јер тужени одговара до висине заложеног потраживања. Овај разлог другостепене пресуде не стоји. Из утврђених чињеница произилази да је главни дуг по уговору о зајму 140.000.000,00 динара, док 86,08% дуга туженог према залогодавцу износи 149.580.763,98 динара, па је битно расправити да ли постоји и залогом обезбеђено потраживање из уговора о зајму преко износа главнице од 140.000.000,00 динара, за камате и курсне разлике.

Што се тиче приговора да тужилац нема право на камату јер иста није уговорена уговором о залози, другостепени суд сматра да је приговор неоснован зато што по одредби члана 992. ЗОО, ако заложено потраживање даје право на камате, залогопримац је дужан да их наплати, а по члану 558. истог закона у уговорима у привреди зајмопримац дугује камату и ако она није уговорена. Врховни суд оцењује је да је за право тужиоца да од туженог као дужника заложеног потраживања наплати и задржи камату битно шта је уписано у регистру залог у погледу ових камата, јер је то основ обавезе туженог према тужиоцу, а не уговор о зајму.

Даље, тужиоцу је досуђено према потраживању од 86,08% од вредности укупно изведених радова након 17. привремене ситуације. За сада се не види да ли је износ од 173.769.474,86 динара на име укупне вредности након 17. привремене ситуације, усаглашен са утврђеним вредностима радова које је извео Интер-коп након умањења по основу квалитета, од 719.526.993,05 динара без ПДВ-а односно 863.432.961,66 динара са ПДВ-ом.

Одбијен је приговор застарелости потраживања, рачунато од доспелости потраживања по овереној окончаној ситуацији од 27.12.2012. године, за неплаћена потраживања, и на име обрачунате затезне камате по 17., 18. и 19. привременој ситуацији почев од доспелости сваког појединог давања.

Применом одредбе члана 3. Уговора о изградњи од 13.12.2010. године, према којој уговор има приоритет у односу на конкурсну документацију, те члана 9. којим је уговорено да ће уговорна страна која по окончаној ситуацији треба да изврши плаћање другој страни своју обавезу извршити у року од 30 дана када је надзорни орган извршио оверу истих, другостепени суд је закључио да је неоснован приговор туженог да потраживање по окончаној ситуацији није доспело због недостављања банкарске гаранције, с обзиром да је та обавеза одређена конкурсном документацијом у односу на коју приоритет има одредба члана 9. уговора. Како Уговором о изградњи није стипулисана обавеза извођача радова да достави гаранцију пре плаћања окончане ситуације и да је гаранција услов плаћања по истој, то тужени неосновано истиче да потраживање по окончаној ситуацији није доспело. Другостепени суд сматра да је без утицаја то што је записником о коначном обрачуна радова од 26.10.2012. године комисија састављена од представника туженог и представника конзорцијума Интер-коп доо констатовала да ће извођач предати банкарску гаранцију за гарантни рок на износ од 37.442.262,28 динара у року од 5 дана, и да плаћању окончане ситуације претходи достављање те гаранције, и то зато што је тужени платио део по окончаној ситуацији у износу од 17.500.000,00 динара без достављене банкарске гаранције, што сматра доказом одступања од члана 40.4. конкурсне документације. Врховни суд сматра да изнето образложење указује да није расправљена садржина уговора и воља уговорних

страна у погледу значаја полагања банкарске гаранције за доспеће обавезе по коначној ситуацији. То произилази из супротстављености језичког значења одредбе уговора, члана 9. последњи став, члана 19. трећа тачка и садржине записника о коначном обрачуна радова од 26.10.2012. године. Надаље, дужник може да плати обавезу пре доспећа (члан 398. став 1. ЗОО), и из тога не произилази закључак да су измењени услови за доспелост. Задржавање депозита на име отклањања недостатака по привременим ситуацијама не чини излишном и неприменљивом уговорну одредбу о обавези полагања банкарске гаранције за период гарантног рока по окончаној ситуацији.

Другостепени суд сматра да тужени није доказао да је од стране извођача радова писмено одбијен у погледу отпочињања радова ради отклањања примедби купаца станова, за које је тужени ангажовао другог извођача. Сматра и да је изнесе које је платио другим извођачима могао да одбије свом извођачу коначним обрачуном, како је предвиђено у записнику о примопредаји, али то није учинио, па о тим потраживањима туженог треба одлучити у оквиру приговора компензације. Приговор компензације одбија јер према одредби члана 340. став 4. Закона о облигационим односима дужник може извршити пребијање пријемнику само ако је његово потраживање уписано код уступљеног потраживања или ако је пријемник извештен приликом уступања о постојању тог потраживања, што није случај.

У вези приговора туженог да је Уговор о преносу и откупу потраживања од 21.11.2014. године симуловани правни посао, другостепени суд је образложио да залагањем потраживања тужени није онемогућен да своје евентуално потраживање из уговора од 13.12.2010. године према Интер-копу намири у редовном или стечајном поступку, у коме као поверилац стечајног дужника може оспорити располагање из уговора о залози и уговора о зајму, али и да повериоцу заложеног потраживања у смислу члана 440. Закона о облигационим односима истакне оне приговоре које је могао да истакне и залогодавцу до часа када је обавештен о залагању потраживања. На тај начин другостепени суд је оценио да је тужилац активно легиитимисан у овом поступку оствари спорно потраживање које је стекао по основу пуноважног уговора о преносу и откупу потраживања. Врховни суд уочава да је дато образложење које се ослања на залог потраживања, а не на приговор да је уговор о преносу потраживања на тужиоца симуловани правни посао. Са друге стране, одлучујући о праву тужиоца да у овом поступку наплати заложено потраживање судови су пропустили да примене одредбе члана Закона о заложном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар („Сл. гласник РС“ бр. 75/2003...31/2019) из члана 8. Према тој одредби, у случају стечајног поступка над имовином залогодавца, на намирење из вредности предмета заложног права примењују се правила закона којим се уређује стечај.

Над залогодавцем је у току овог поступка отворен стечајни поступак 10.12.2019. године. Тужилац је пријавио потраживања у стечајном поступку по основу и у износима који су му признати УППР-ом усвојеним решењем Привредног суда у Ваљеву Ст 32/15 од 19.10.2015. године. Међутим, није расправљено како је у стечајном поступку одлучено о пријави потраживања тужиоца. Тужилац у овом поступку не може да оствари више него што му је признато у стечајном поступку, ни по основу главног дуга, ни по основу камата из уступљеног потраживања. Тужилац као заложни поверилац не може да има погоднију позицију него што би је имао у поступку стечаја над заложним дужником. Признато потраживање у стечају од утицаја је за обим потраживања тужиоца по основу заложног права које може да оствари у овој парници. Притом, битно је расправити и све

приговоре које тужени има право да истакне према заложном повериоцу, на шта је напред указано.

Из тих разлога су укинуте другостепена и првостепена пресуда и предмет је враћен на поновно суђење, ради расправљања свих питања на које је указано који су битни за правилну примену материјалног права садржаног у Закону о заложном праву на покретним стварима и правима уписаним у регистар од значаја за положај заложног повериоца и у Закону о облигационим односима од значаја за постојање и висину заложеног потраживања.

Одлука је донета по одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић